

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1996-1997

29 november 1996

ONTWERP VAN DECREET

**houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 1997**

BELEIDSBRIEF

**Gelijke Kansen
Beleidsprioriteiten 1997**

VERSLAG

**namens de Werkgroep Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen
uitgebracht door mevrouw Mieke Van Hecke
aan de Commissie voor Financiën en Begroting**

Samenstelling van de werkgroep :

Voorzitter : mevrouw Vera Dua.

Vaste leden : mevrouw Brigitte Grouwels, mevrouw Veerle Heeren, de heer Hugo Marsoul, mevrouw Riet Van Cleuvenbergen, mevrouw Mieke Van Hecke ;

mevrouw Yolande Avontroodt, mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht, mevrouw Marleen Vanderpoorten ;

de heer Peter De Ridder, mevrouw Lydia Maximus, de heer Guy Swennen ;

mevrouw Marijke Dillen, de heer Karim Van Overmeire ;

mevrouw Nelly Maes ;

mevrouw Vera Dua.

Plaatsvervangers :

mevrouw Sonja Becq, mevrouw Mia De Schamphelaere, mevrouw Trees Merckx-Van Goey, mevrouw Maria Tyberghien-Vandenbussche, de heer Marc Van Peel ;

mevrouw Patricia Ceysens, de heer Marino Keulen, mevrouw Sonja Van Lindt ;

mevrouw Kathy Lindekens, de heer Jef Sleeckx, mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh ;

de heren Filip Dewinter, Christian Verougstraete ;

de heer Willy Kuijpers ;

mevrouw Ria Van Den Heuvel.

*Zie :***15** (1996-1997)

- Nr. 1 : Ontwerp van decreet + Bijlagen
- Nrs. 2 tot 7 : Amendementen
- Nr. 8-A : Verslag namens de Commissie voor Binnelandse Aangelegenheden, Stadsvernieuwing en Huisvesting
- Nr. 8-B : Verslag namens de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden
- Nr. 8-C : Verslag namens de Commissie voor Cultuur en Sport
- Nr. 8-D : Verslag namens de Commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud
- Nr. 8-E : Verslag namens de Commissie voor Media-beleid
- Nr. 8-F : Verslag namens de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid
- Nr. 8-G : Verslag namens de Commissie voor Ruimtelijke Ordening, Openbare Werken en Vervoer
- Nr. 8-H : Verslag namens de Commissie voor Staats-hervorming en Algemene Zaken
- Nr. 8-I : Verslag namens de Commissie voor Welzijn, Gezondheid en Gezin
- Nr. 8-J : Verslag namens de Commissie voor Werkgelegenheid en Economische Aangelegenheden
- Nr. 8-K : Verslag namens het Advies- en Overlegcomité voor Brussel en Vlaams-Brabant

429 (1996-1997)

- Nr. 1 : Beleidsbrief

*Zie ook :***12** (1996-1997)

- Nr. 1 : Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

13 (1996-1997)

- Nr. 1 : Toelichtingen + Addendum + Bijlagen

16 (1996-1997)

- Nr. 1 : Administratieve begroting
- Nr. 2 : Wijzigingen

17 (1996-1997)

- Nr. 1 : Verslag van het Rekenhof

INHOUDSOPGAVE

	Blz.
I. INLEIDENDE TOELICHTING DOOR MEVROUW ANNE VAN ASBROECK, VLAAMS MINISTER VAN BRUSSELSE AANGELEGENHEDEN EN GELIJKE KANSENBELEID	4
I.1. Algemene situering van het gelijke kansenbeleid	4
I.1.1. Administratieve onderbouw	4
A. De dienst "Gelijke Kansen in Vlaanderen"	4
B. De Interdepartementale Commissie voor Gelijke Kansen	4
C. Inspraakprocedures	4
I.1.2. De vier peilers van het gelijke kansenbeleid	4
A. Sensibiliserings- en informatie-initiatieven	4
B. Wetenschappelijk onderzoek	5
C. Juridische initiatieven	5
D. Modelprojecten	5
I.1.3. Horizontaal beleid	5
I.1.4. Beleidsimplementatie naar de toekomst toe	6
I.2. Budgettaire gegevens	6
I.3. Sensibiliseren en informeren	6
I.4. Juridische initiatieven	6
I.5. Wetenschappelijke initiatieven	7
I.6. Modelprojecten	7
II. ALGEMENE BESPREKING	7
II.1. Algemene beleidsappreciatie en -evaluatie	7
II.2. Interactie met het federale beleid	8
II.3. Wetenschappelijk onderzoek	9
II.4. Toegankelijkheidsbeleid m.b.t. gehandicapten	9
II.5. Geweld en ongewenste intimiteiten	10
II.6. Onderwijs	10
II.7. Vrouwen-vooruitgangrapport	11
II.8. Vervrouwelijking van de beroepswereld	11
II.9. Beeldvorming	11
II.10. Inspanningen t.b.v. homo's en lesbiennes	12
II.11. Incorporatie van "Agenda 21"	12
III. INDICATIEVE STEMMING	12

DAMES EN HEREN,

De Werkgroep Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen heeft op datum van dinsdag 19 november 1996 de aan haar toegewezen elementen en bepalingen van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1997 besproken en goedgekeurd.

Overeenkomstig artikel 70, lid 4, van het nieuwe reglement van het Vlaams Parlement, zoals goedgekeurd op 10 juli 1996 en gecoördineerd op 25 september 1996, werd de door mevrouw Anne Van Asbroeck, Vlaams minister van Brusselse Aangelegenheden en Gelijke Kansenbeleid ingediende "Beleidsbrief Gelijke Kansen. Beleidsprioriteiten 1997" (Stuk 429 (1996-1997) – Nr.1) samen met de uitgavenbegroting besproken.

I. INLEIDENDE TOELICHTING DOOR MEVROUW ANNE VAN ASBROECK, VLAAMS MINISTER VAN BRUSSELSE AANGELEGENHEDEN EN GELIJKE KANSENBELEID

I.1. ALGEMENE SITUERING VAN HET GELIJKE KANSENBELEID

Het gelijke kansen-beleid is de jongste telg van deze Vlaamse regering. Bij mijn aantreden stond ik voor de uitdaging om -van niets vertrekkende- dit beleid op een zo kort mogelijke tijd vorm te geven en te concretiseren.

Dit wil zeggen dat naast het realiseren van initiatieven die vrouwen en mannen, homo's en lesbiennes, gehandicapten en migranten (meer) gelijke kansen moeten geven om op een gelijkwaardige manier aan onze samenleving te participeren, pure grondslagen voor dit horizontaal bevoegdheidsdomein moesten gelegd worden.

I.1.1. Administratieve onderbouw

A. De dienst "Gelijke kansen in Vlaanderen"

Inmiddels is het gelijke kansen-beleid geïnstitutionaliseerd. Teneinde dit beleid administratief te ondersteunen werd binnen het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap een dienst "Gelijke Kansen in Vlaanderen" opgericht. Deze kent een minimale startbezetting m.n. 1 directrice en 1 medewerkster. Het spreekt vanzelf dat – samen met de

uitbouw van dit beleid – deze dienst over voldoende aangepaste werkingsmiddelen zal moeten kunnen beschikken om ook in de toekomst zijn taken naar behoren te vervullen. Ik zal erover waken dat dit effectief gebeurt.

B. De Interdepartementale Commissie voor Gelijke Kansen

Met het oog op het integreren van het gelijke kansen-beleid in de respectievelijke departementen van de Vlaamse administratie, heb ik zoals aangekondigd de interdepartementale Commissie voor Gelijke Kansen opgestart op 2 juli 1996. In deze commissie hebben gemandateerden zitting van de departementen naast afgevaardigden van Vlaamse openbare instellingen. Deze commissie zal in het voorjaar 1997 een beleids- en actieplan voorleggen.

C. Inspraakprocedures

Om de betrokkenheid van de doelgroepen bij het beleid te vergroten wordt werk gemaakt van de inspraakprocedures voor de diverse doelgroepen. De eerste gesprekken met het middenveld zijn zopas gestart.

I.1.2. De vier peilers van het gelijke kansenbeleid

Structureel steunt het gelijke kansen-beleid op vier peilers

- * sensibiliserings- en informatie-initiatieven
- * wetenschappelijk onderzoek
- * juridische initiatieven
- * het opzetten van modelprojecten

Deze vier peilers vormen één geheel.

A. Sensibiliserings- en informatie-initiatieven

Sensibiliserings- en informatie initiatieven blijven nodig omdat de traditionele, sociale, economische, culturele en politieke ontwikkelingen duidelijk nog te veel bepaald worden door allerlei stereotype vooronderstellingen en vooroordelen ten aanzien van vrouwen, van homo's en lesbiennes, van gehandicapten en migranten. Deze vooroordelen vormen mee de basis voor de achterstellingsmechanismen die beperkte deelname of zelfs uitsluiting van deze maatschappelijke groepen tot gevolg hebben.

Het op gang brengen van een mentaliteitswijziging om naast de juridische gelijkheid een feitelijke

gelijkheid te realiseren is bijgevolg een absolute voorwaarde om te kunnen spreken over gelijke kansen.

Op continue basis werken aan de bewustwording bij de burgers omtrent deze mechanismen d.m.v. sensibiliserings- en informatie-initiatieven draagt hier zeker toe bij (zoals ook in andere domeinen reeds gebleken is).

B. Wetenschappelijk onderzoek

De systematische beschikbaarheid van wetenschappelijke onderbouwde gegevens is zoals u weet onontbeerlijk voor het voeren van een beleid en dit is zeker zo in een "nieuw" beleidsdomein. I.v.m. gelijke kansen, en meer nog m.b.t. genderaspecten was al vlug duidelijk dat er – integenstelling tot sommige andere onderzoeksdomeinen nog heel wat leemtes zijn.

C. Juridische initiatieven

Via juridische initiatieven kunnen bestaande ongelijkheden (wettelijk) worden weggewerkt maar ook kunnen bepaalde evoluties gestimuleerd worden, zoals het ontwerpdecreet dat ik indiende inzake de evenwichtige vertegenwoordiging in adviesraden.

D. Modelprojecten

Als vierde en laatste peiler noem ik tenslotte de modelprojecten.

Vanuit het mainstreamprincipe is het duidelijk dat zoveel mogelijk dient gestreefd te worden naar het integreren van het gelijke kansen-aspect in de "verticale" beleidslijnen. In deze context zie ik het opzetten van modelprojecten als een signaalfunctie van het gelijke kansenbeleid. Via dergelijke projecten kan het belang, het effect van bepaalde initiatieven worden aangetoond, kunnen ook nieuwe pistes, die tot hiertoe weinig of geen kans kregen, worden uitgetest.

I.1.3. Horizontaal beleid

Vooraleer één en ander te illustreren aan de hand van een aantal concrete voorbeelden wil ik nog even ingaan op het horizontale karakter van mijn bevoegdheid.

Omdat de gelijke kansen-problematiek elk beleidsdomein bestrijkt wordt er geopteerd om dit beleid horizontaal te voeren.

Naast het opzetten van eigen initiatieven worden – waar mogelijk – initiatieven in samenwerking met andere ministers genomen. Dit is niet altijd evident, vaak betekent het feit van een horizontale bevoegdheid te hebben dat het niet vanzelfsprekend is om bij dossiers betrokken te worden. De functioneel bevoegde minister draagt de eindverantwoordelijkheid, waardoor een belangrijke input vanuit gelijke kansen zich ook achter de schermen situeert.

Het gevaar bestaat dat een minister van Gelijke Kansenbeleid een alibi wordt voor andere ministers om de aandacht voor de gelijke kansen-problematiek in hun beleidsdomein door te schuiven. Gelijke kansen-beleid mag niet de bevoegdheid en verantwoordelijkheid van deze ene minister worden. Daar dit gevaar niet denkbeeldig was, wordt geprobeerd om via het gelijke kansen-beleid systemen/procedures in te voeren die de verantwoordelijkheid om gelijke kansen te realiseren bij elke functioneel bevoegde minister legt.

Twee voorbeelden om dit te concretiseren.

– Zo wordt er in het ontwerp van decreet tot evenwichtige vertegenwoordiging van mannen en vrouwen in adviesorganen, een systeem ingesteld waarbij niet alleen de minister van Gelijke Kansen voor zichzelf weliswaar de middelen creëert om te controleren of en in welke mate dit decreet bijdraagt tot een betere aanwezigheid van vrouwen in adviesorganen, maar de verantwoordelijkheid om dit evenwicht te realiseren wordt bij elke functioneel bevoegde minister gelegd. Het is immers aan de minister verantwoordelijk voor het adviesorgaan om alert te zijn en de evenwichtige (her)samenstelling van het door hem/haar opgerichte adviesorgaan te realiseren.

– Het is vanuit dezelfde strategie dat er een onderzoekopdracht werd gegeven om een model-instrument van emancipatie-effectenrapportage (E.E.R.) uit te werken dat hanteerbaar is in Vlaanderen. Dit systeem moet toelaten om alle beleidsinitiatieven voorafgaandelijk te screenen op hun effect naar vrouwen toe. Op het eerste gezicht seksneutrale maatregelen blijken immers achteraf vaak perverse neveneffecten te hebben voor vrouwen.

I.1.4. Beleidsimplementatie naar de toekomst toe

De eerste twee jaar van het gelijke kansen-beleid werden benut om de fundamenteën te leggen. Zo werden een aantal instrumenten uitgewerkt om beleidsrelevante gegevens en aanbevelingen voor de verschillende doelgroepen op Vlaams niveau te realiseren. De resultaten daarvan verwacht ik in de zomer van '97. Ik reken er dan ook op dat men op de conclusies zal voortbouwen en dat van de tijdens deze eerste twee jaren opgebouwde kennis gebruik zal worden gemaakt bij de voortzetting van het gelijke kansen-beleid in Vlaanderen.

I.2. BUDGETTAIRE GEGEVENS

Zoals reeds gezegd zal ik nu ingaan op de budgettaire implicaties van mijn beleid, met daarbij telkens een aantal concrete illustraties met de procentuele verdeling van het budget per beleidslijn.

In 1995 en 1996 vond U de begroting Gelijke Kansen terug onder de basisallocatie 11.4 Inmiddels is er reeds meer duidelijkheid omtrent de verdeling van de uitgaven, waardoor voor 1997 volgende opsplitsing werd gemaakt :

	NGK
B.A. 01.01 Allerhande uitgaven Gelijke kansen-beleid (pro memorie)	0,00
B.A. 12.01 Allerhande uitgaven m.b.t. emancipatie en gelijke kansen-beleid	30,00
B.A. 12.02 Initiatieven m.b.t. toe- gankelijkheid	10,00
B.A. 33.01 Subsidies m.b.t. emancipatie en gelijke kansen-beleid	16,50

De beleidslijn sensibilisering en informatie vertegenwoordigde in 1996 (cijfers van de maand oktober) 16 % van de uitgaven. De juridische initiatieven van hun kant, hebben nog geen budgettaire implicaties gehad. De wetenschappelijke initiatieven zijn goed voor 18 % van de begroting. En de modelprojecten tenslotte, vertegenwoordigen 58 % (of 26,9 miljoen) van de uitgaven.

I.3. SENSIBILISEREN EN INFORMEREN

Deze beleidslijn vertegenwoordigde in 1996 (oktober) 16% (ongeveer 8,5 miljoen) van de uitgaven.

Het afgelopen jaar zijn er reeds mediacampagnes geweest voor vrouwen en voor homo's en lesbiennes. Een campagne voor gehandicapten komt er nog in december Het betreft hier sensibiliseringscampagnes naar het grote publiek toe via de geijkte kanalen : radio, TV, dag- en weekbladen, folder.

De campagne over gehandicapten wil de aandacht vestigen op de mogelijkheden van gehandicapten om ook te functioneren in het reguliere maatschappelijke circuit. De zorgvoorziening die is uitgebouwd vervult een essentiële functie maar men mag niet vergeten dat gehandicapte mensen ook mensen met mogelijkheden zijn, en bijgevolg meer kansen mogen verwachten om te kunnen participeren in onze maatschappij. Deze campagne loopt in samenwerking met de minister van Welzijn (kostprijs : 3.190.000 frank [budget steun aan de geschreven pers]).

Het komende jaar zullen er nog andere sensibiliserings en informatie-initiatieven worden genomen, ondermeer een tentoonstelling rond de plaats van de vrouw in de industriële ontwikkeling van de 20ste eeuw. Verder zal er meer informatieverstrekking naar de betrokken doelgroepen zelf gebeuren. De wetenschappelijke studies die gemaakt werden, zullen op ruime schaal ter beschikking worden gesteld, indien nodig in een ge vulgariseerde versie. Een praktische gids rond toegankelijkheid zal gerealiseerd worden.

I.4. JURIDISCHE INITIATIEVEN

De juridische initiatieven hebben tot hiertoe geen budgettaire implicaties.

Het voorontwerp van decreet dat door de Vlaamse regering werd goedgekeurd, voert een minimumquotum in op de aanstelling van de leden zodat zowel in nieuwe als in bestaande adviesorganen een meer evenwichtige vertegenwoordiging wordt gewaarborgd. Uit de evaluatie van de bestaande wettelijke bepalingen op federaal niveau bleek dat om de regelgeving afdwingbaar te maken men een sanctie en een regelmatige rapportering moet voorzien. Hiermee worden er instrumenten

gecreëerd in het gelijke kansen-beleid om de invulling van dit decreet op te volgen en om te detecteren waar er aanvullende maatregelen nodig zijn om een evenwichtige samenstelling te stimuleren. Op het ogenblik ligt het ontwerp voor advies bij de SERV.

Deze structurele maatregel is slechts een eerste stap op weg naar een betere vertegenwoordiging van vrouwen in besluitvorming. De Vlaamse regering heeft zich ook principieel akkoord verklaard om een gelijkaardige regeling inzake een evenwichtige vertegenwoordiging van mannen en vrouwen in bestuursorganen in te voeren. Het is mijn bedoeling om dit luik verder uit te werken en tegelijkertijd na te gaan welke ondersteunende maatregelen er kunnen worden genomen om de evenwichtige vertegenwoordiging binnen deze organen verder te stimuleren.

I.5. WETENSCHAPPELIJKE INITIATIEVEN

Wetenschappelijke initiatieven staan voor 18% (8,1 miljoen) van de uitgaven.

Onderzoek met betrekking tot de doelgroepen dient op een meer systematische en gestructureerde wijze te gebeuren. Er heeft al een eerste overleg plaatsgehad met de functioneel bevoegde minister voor wetenschapsbeleid om na te gaan op welke manier deze coördinatie het beste kan gebeuren.

I.6. MODELPROJECTEN

Modelprojecten vertegenwoordigen 58% (26,9 miljoen) van de uitgaven

Op de begroting 1997 werd er twintig miljoen extra ingeschreven voor initiatieven m.b.t. de toegankelijkheid.

Een gelijke kansen-beleid voor mensen met een handicap is complementair aan het welzijnsbeleid. Uiteraard is er nood aan een goed uitgebouwde zorgvoorziening. Wanneer we mensen met een handicap echter een volwaardige deelname aan de maatschappij willen bieden, is er nood aan "meer en anders". Toegankelijkheid, in de ruime zin van het woord, dat wil zeggen niet alleen fysiek maar ook toegang tot onderwijs, arbeid en cultuur, vormt hier het kernwoord. Het basisconcept waarmee gewerkt wordt, is niet "gehandicapt zijn" maar wel : is deze infrastructuur toegankelijk of niet toegankelijk.

Een betere algemene toegankelijkheid van gebouwen ; mobiliteit komt niet alleen gehandicapten ten goede, maar ook senioren, ouders met een kindwagen, de velen die enkele weken met een gebroken been moeten rondlopen. Een toegankelijker en meer gebruikt openbaar vervoer helpt het milieu vrijwaren. Onderwijs en cultuur bloeien pas op als iedereen er een plaats in vindt. Kortom, een betere toegankelijkheid komt iedereen ten goede en zal op langere termijn beter zijn dan steeds opnieuw speciale voorzieningen te moeten treffen. Deze visie is een vorm van duurzame ontwikkeling. Bovendien worden gehandicapten op deze manier niet gestigmatiseerd als probleemgevallen. Een categoriale aanpak is onontbeerlijk maar houdt het gevaar van stigmatisering in. Een gelijke kansen-beleid werkt hier corrigerend.

Twintig miljoen – waarvan 10 miljoen voor onderzoek van het budget wetenschapsbeleid – zal besteed worden aan initiatieven m.b.t. toegankelijkheid die deze multidisciplinaire en inclusieve aanpak hanteren.

Er zijn op dit moment in Vlaanderen reeds een aantal initiatieven rond toegankelijkheid opgestart. Een structuur moet uitgewerkt worden om de kennis en werking van een toegankelijkheidsbureau efficiënt aan te bieden : individuele dienstverlening, vorming en controle, informatieverstrekking en advies op alle terreinen (gebouwen, mobiliteit, toegang tot het maatschappelijk leven). Het Vlaams Fonds kan hier ook een rol in spelen.

In 1996 kwamen verdere projecten tot stand i.s.m. onder meer mijn collega ministers van onderwijs (alternerend leren/werken-jeugdliteratuur) en van stedelijk beleid (vorming lokale ambtenaren omtrent gelijke kansen), waarvoor de budgettaire middelen in hun respectievelijke begrotingen worden uitgetrokken. Deze piste zal ook in 1997 verder worden aangehouden en waar mogelijk uitgebreid naar andere beleidsdomeinen.

II. ALGEMENE BESPREKING

II.1. ALGEMENE BELEIDSAPPRECIATIE EN -EVALUATIE

De heer Karim Van Overmeire stelt dat hij fundamentele bezwaren heeft tegen de voorliggende beleidsbrief. Deze bezwaren slaan zowel op de basisfilosofie die ten grondslag ligt aan de beleidsbrief, als op de keuze van de doelgroepen.

Meer bepaald meent de heer Van Overmeire dat, met betrekking tot de gezinnen met kinderlast, de hier gepromootte formule, luidens dewelke mannen en vrouwen gelijkelijk aan het arbeidsproces moeten kunnen deelnemen, ipso facto impliceert dat de hele problematiek gereduceerd wordt tot een probleem van voldoende en betaalbare kinderopvang.

Zijns inziens wordt er veel te weinig aandacht besteedt aan de "alternatieve" piste, waarin er gewerkt zou moeten worden rond sensibilisering voor de thuiswerkende ouder, en waarbij eventueel zelfs zo ver kan worden gegaan aan die ouder, onder de één of andere vorm, een financiële compensatie toe te kennen.

Volgens de heer Van Overmeire wordt deze tweede piste echter al op voorhand uitgesloten in de voorliggende beleidsbrief.

Daarnaast meent de heer Van Overmeire dat het niet opgaat in gelijke mate aandacht te besteden aan gehandicapten, migranten, en homo's en lesbiennes enerzijds en vrouwen anderzijds. Het gaat hierbij immers om geheel en al verschillende categorieën en problemen.

Mevrouw Nelly Maes pikt hierop in, en wenst zich uitdrukkelijk te distancieren van de piste van de "thuiswerkende moeder", waarvoor zij externe betaling al helemaal niet ziet zitten.

Ook zij heeft het echter moeilijk met de gelijkstelling van de vrouw met een aantal minderheidsgroepen. De vrouwen zijn immers geen minderheid, ze maken de helft van de bevolking uit. Rechten en problemen van vrouwen zijn derhalve mensenrechten en mensenproblemen, die niet voor uitzonderingsmaatregelen vatbaar zijn. Ze gelden daarenboven gelijkelijk in alle gezinnen.

Mevrouw Veerle Heeren merkt in dit verband ook nog op dat er best geen geïntegreerde gelijke kansen-promotiecampagnes worden opgezet voor de vier doelgroepen tegelijk. Zij stelt zich trouwens ook vragen bij de huidige hybride techniek, waarbij een folder werd uitgebracht die in beginsel specifiek op de gelijkheid tussen mannen en vrouwen is gericht, maar die tegelijk een "lesbienne-onderdeel" blijkt te omvatten. Men zou de vrouwen onrecht aandoen als ze tesamen met de andere drie categorieën zouden worden behandeld. Zij stelt ook de vraag of er al ooit enig onderzoek werd verricht naar de resultaten van dergelijke campagnes.

Voor wat betreft een logo ter symbolisering van het gelijke kansen-concept ziet zij daarentegen wel de mogelijkheid om tot één logo voor de vier doelgroepen te komen. Maar zij is ook de mening toegedaan dat een dergelijk logo best wordt ontwikkeld tesamen met de andere gemeenschappen en de federale overheid. Zulks zou ongetwijfeld de impact ervan ten goede komen.

De minister beaamt dat het misschien niet slecht ware om tot één logo te komen, maar wijst er tegelijk op dat in afwachting van een eventueel toekomstig akkoord (waarvan zij de waarschijnlijkheid niet erg hoog inschat) toch niet kan worden gewacht met de visualisering en identificering van het gelijke kansen-beleid.

De heer Guy Swennen drukt dan weer zijn appreciatie uit voor het feit dat de begroting voor dit beleidsdomein, onder de huidige bevoegde minister, constant een stijgende trend heeft vertoond. In percentages uitgedrukt is de stijging zelfs enorm. Maar in absolute bedragen uitgedrukt gaat het nog steeds om kleine sommen. Hij meent dat zulks waarschijnlijk te wijten is aan de spontane weerstand vanuit andere beleidsdomeinen, omdat het hier om een mainstream-bevoegdheid gaat. Desondanks constateert hij "sfeermatig" wel degelijk een grote beleidsvooruitgang.

Ook mevrouw Vera Dua meent dat de begroting al te beperkt is om er een volwaardig emancipatiebeleid mee te kunnen voeren.

De minister antwoordt hierop dat zij zelf ook vindt dat haar budget te beperkt is, maar dat het ondertussen wel goed besteed wordt. Het ligt overigens in de bedoeling om de lat geleidelijk aan wat hoger te leggen.

II.2. INTERACTIE MET HET FEDERALE BELEID

Mevrouw Veerle Heeren vraagt of, en zo ja, in welke mate, er gestructureerd contact en samenwerking is met de federale minister die bevoegd is voor het gelijke kansen-beleid. Op dat niveau is immers al veel gerealiseerd en is er dienovereenkomstig ook al heel veel kennis en ervaring opgedaan.

Ook mevrouw Mieke Van Hecke heeft vragen omtrent de samenwerking met de federale minister voor gelijke kansen. De beleidsbrief is terzake immers weinig verhelderend, aangezien er enkel gewag wordt gemaakt van de nood aan "bevoegd-

heidsafbakening". Zij acht het weinig opportuun dat men de op federaal niveau opgedane kennis en ervaring zou laten verloren gaan, louter en alleen omwille van het ontbreken van een Vlaams cachet. De geschiedenis is nu eenmaal wat ze is. De problematiek werd het eerst aangekaart op federaal niveau, zodat minister Miet Smet in wezen als eerste het terrein heeft kunnen bezetten. Daarbij begaf zij zich vanzelfsprekend ook op gemeentelijk en provinciaal vlak. Twee bestuurslagen die in beginsel nochtans dichterbij het Vlaams niveau aanleunen.

De minister kan bevestigen dat er contacten lopen met het federale niveau over een zekere mate van bevoegdheidsafbakening, maar dat de zaak voor Vlaanderen erg moeilijk ligt omdat de federale minister inderdaad het terrein bijna volledig bezet heeft.

Wel wijst zij erop dat haar doelgroep ruimer is dan die van federaal minister Miet Smet, die zich enkel richt op de doelgroep van de vrouwen.

II.3. WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK

Mevrouw Veerle Heeren is de mening toegedaan dat het in de beleidsbrief wat ontbreekt aan concrete acties. Een manco dat men blijkbaar probeert goed te maken door heel wat studiewerk te laten verrichten. Terzake is zij vooral geïnteresseerd in de HIVA-studie over het Vlaams migrantenbeleid. Zij vraagt of de minister deze ter beschikking van de leden van de werkgroep kan stellen.

De minister zegt toe dat alle bestaande studies ter beschikking van de werkgroep zullen worden gesteld.

Mevrouw Mieke Van Hecke gaat hierop door, en verklaart dat zij niet goed het nut inziet van het oprichten van een tweede "Steunpunt Vrouwenstudies", een dergelijke steunpunt bestaat immers al, via de v.z.w.'s Amazone en Rosa. Een louter Vlaams duplicaat komt haar als weinig zinvol over.

Desgevraagd bevestigt de minister dat er vanzelfsprekend gebruik gemaakt wordt van de federale studie-resultaten, maar dat specifieke studies zich opdringen om de problematiek te kunnen kaderen in zijn Vlaamse context.

II.4. TOEGANKELIJKHEIDSBELEID M.B.T. GEHANDICAPTEN

Mevrouw Patricia Ceysens acht het bijzonder positief dat ook in deze beleidsbrief Gelijke Kansen de toegankelijkheidsproblematiek inzake gehandicapten een prioritaire plaats krijgt toebedeeld. Zij vreest echter dat met de voorziene 10 miljoen niet erg veel zal kunnen gerealiseerd worden.

De minister repliceert dat er via haar begroting toch reeds diverse initiatieven worden ondersteund. Zo o.a. via "Kunstkader", waarbij mentaal gehandicapten de kans krijgen zich kunstzinnig te uiten, en waarin hun kunstwerken aan het publiek worden tentoongesteld. Dit verhoogt op aanzienlijke manier hun gevoel van eigenwaarde.

Eveneens in verband met de toegankelijkheidsproblematiek wenst mevrouw Veerle Heeren te vernemen welke wetgevende initiatieven er precies zullen worden genomen, en met welke ministers er hieromtrent wordt samengewerkt.

Zij wijst er verder ook op dat er op heden in Vlaanderen nog maar één echt "toegankelijkheidsbureau" bestaat, met name te Kermt. Zij meent te weten dat deze instelling zeer op haar naam en autonomie gesteld is. Derhalve vraagt zij aan de minister of het zomaar kan dat de term "toegankelijkheidsbureau" wordt overgenomen voor de in het vooruitzicht gestelde provinciale coördinatiecentra.

De minister antwoordt hierop dat zij het toegankelijkheidsbureau van Kermt reeds bezocht heeft, maar zij wijst erop dat er ook reeds in Antwerpen en Sint-Niklaas – weliswaar nog maar ontluikende – initiatieven terzake bestaan. Haar werkbezoek heeft haar duidelijk het nut van dergelijke instelling voor geheel Vlaanderen laten inzien. Na een denkoefening hoe zulks best zou worden georganiseerd, heeft men ervoor geopteerd één dergelijk toegankelijkheidsbureau per provincie in te stellen (eventueel in samenwerking met het VFSIPH, dat de "toegankelijkheidsproblematiek" echter wel wat enger lijkt te willen benaderen). Een enkel organisme voor heel Vlaanderen bleek immers helemaal niet efficiënt voor wat de nabijheidsver-eiste betreft.

Qua naam stelt zij dat de term "Toegankelijkheidsbureau" enkel een voorlopige werknaam is, zodat zich hier geen problemen zouden mogen stellen.

Mevrouw Veerle Heeren wijst er daarna op dat Kermt voor het ogenblik ook, als enige, een contact- en expertfunctie vervult naar de Europese Unie toe. Zij zou het jammer vinden dat deze contacten nu verspreid zouden raken over de verschillende provinciale bureaus, terwijl het tegenover het centrum in Kermt ook onfatsoenlijk zou zijn dat het de zelf verworven en zelf opgebouwde know-how niet meer zou kunnen valoriseren naar "Europa" toe.

De minister antwoordt hierop dat er qua contacten naar het Europees niveau toe, geen nodeloze duplicaties in het leven zullen worden geroepen.

Mevrouw Veerle Heeren vraagt of de minister zich kan terugvinden in de piste waarbij de op te richten provinciale bureaus zich zullen beperken tot het luik adviesverlening naar de gemeenten toe, terwijl het centrum in Kermt verder de centrale functie zou blijven vervullen inzake het luik know-howvalorisatie naar het Europees en internationaal niveau toe.

De minister repliceert hierop dat zij zich wel kan terugvinden in een dergelijke rationele organisatie van de werkzaamheden.

De heer Guy Swennen attendeert de minister op het bestaan van een voorstel van decreet van zijn hand m.b.t. de persoonlijke assistentie, dat eveneens gericht is op het verhogen van de autonomie van de gehandicapten.

De minister verklaart dat zij vanuit haar beleidsdomein dit voorstel van decreet zal steunen bij de functioneel bevoegde minister.

II.5. GEWELD EN ONGEWENSTE INTIMITATEN

Mevrouw Mieke Van Hecke peilt naar de resultaten van de binnen het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap opgezette OI-lijn. Tevens wenst zij te weten of er al dan niet voorzien is in een link met het federale telefoon-initiatief terzake. Daar komen immers zeer frequent oproepen binnen van Vlaamse welzijnswerkers en onderwijzers, die men daar in beginsel niet verder kan helpen. Naar haar mening zou er dan ook moeten voorzien worden in de één of andere vorm van structurele terugkoppeling tussen de twee niveaus.

De minister beaamt dat de eerste poging van de Vlaamse Gemeenschap inzake de OI-lijn inderdaad met min of meer ernstige kinderziektes af te rekenen heeft gehad. Desalniettemin is het een initiatief dat zeker verder gezet zou moeten worden. Ook bevestigt zij dat er terzake wel degelijk samenspraak is met het analoge federale initiatief.

II.6. ONDERWIJS

Met betrekking tot het project voor jeugdliteratuur had mevrouw Mieke Van Hecke graag meer achtergrondgegevens gekregen.

Zij wijst er in dit verband ook op dat in Nederland een bijzonder grondige doorlichting is gebeurd van al het materiaal dat op school door kinderen wordt gebruikt, teneinde er alle rolbevestigende elementen uit te ziften. Naar haar inzicht zou zulks ook in Vlaanderen moeten gebeuren.

De minister legt uit dat het in de bedoeling ligt om kinderen tussen de leeftijd van 6 en 8 jaar op een positief-emancipatorische wijze te benaderen via een aantal daartoe speciaal geschreven jeugdboeken. Daartoe werden, in samenwerking met de minister van Onderwijs, een 10-tal jeugdauteurs en illustratoren ingeschakeld. Thema's zijn o.a. : de uitsluiting van gehandicapten, de bewustwording van de homoseksuele geaardheid (thema dat overigens zéér diskreet wordt aangebracht). Voor de leraars werden speciale didactische mappen samengesteld, door studenten van de normaalscholen. Dit heeft het voordeel dat die studenten, eenmaal afgestudeerd, terzake zelf al voldoende basisvaardigheden hebben, terwijl ondertussen ook hun gelijke kansen-bewustzijn wordt aangescherpt.

Voorlopig worden de resultaten van dit experiment afgewacht. Blijken die mee te vallen, dan kan overwogen worden om het experiment ook uit te breiden tot hogere leeftijdscategorieën.

Inzake de bestaffing in het onderwijs, vraagt mevrouw Mieke Van Hecke of de belofte, om via positieve discriminatie, meer vrouwelijke directeurs in het onderwijs te benoemen reeds werd ingelost. Quid ook met het diversificatie-project dat de minister van Onderwijs in samenwerking met de VLOR wilde opzetten in het secundair onderwijs. Is het nu niet veeleer aangewezen om een steunpunt "gelijke kansen" voor het gehele onderwijs in te stellen ?

Mevrouw Vera Dua van haar kant, meent dat de seksuele voorlichting binnen het onderwijs drin-

gend op een meer positieve wijze dient te gebeuren. De seksualiteitsbeleving wordt op vandaag immers zeer negatief benaderd (aids, zwangerschapspreventie,.....).

II.7. VROUWEN-VOORUITGANGSRAPPORT

Mevrouw Nelly Maes constateert dat de toestand van de vrouwen er ongetwijfeld sterk op vooruit is gegaan, maar dat er op socio-economisch vlak nog steeds sprake is van achterstelling van vrouwen. Zo o.a. inzake : deeltijdse arbeid, laaggeschoolde arbeid, hervreiding van de arbeid e.d.m. Zij ziet dan ook heil in een regelmatig terugkerend "vrouwen-voortgangsrapport".

De minister bevestigt dat dit op zich geen kwaad idee is, en is verder de mening toegedaan dat er voor de overheid een belangrijke taak is weggelegd om ook mannen aan te zetten om in andere arbeidsstatuten te stappen. Wel meent zij dat die andere arbeidsvormen dan wel eerst sociaal, economisch en financieel beter gevaloriseerd zullen moeten worden.

Het eventuele "vrouwen-voortgangsrapport" zou materiaal moeten omvatten dat wordt aangeleverd uit de verschillende beleidsdomeinen. Materiaal dat door de beginnende administratieve basiseenheden (cf. hoger) bij de verschillende departementen zou kunnen worden opgevraagd. De conclusies van dergelijke rapporten zouden verder zonnig kunnen worden omgezet in concrete beleidsvoorstellen.

II.8. VERVROUWELIJKING VAN DE BEROEPSWERELD

Mevrouw Nelly Maes maakt zich ook ernstige zorgen over de gepercipieerde relatie tussen het statusverlies van een beroep en de vervrouwelijking van dat beroep. In deze is nog steeds niet uitgemakt, en zal waarschijnlijk ook nooit kunnen worden uitgemakt, in welke richting de causaliteit gaat.

Deze vervrouwelijkingstendens heeft soms positieve aspecten, zoals bijv. in de medische sector waar het voor vrouwen vaak een verademing is om door een vrouwelijke arts te worden behandeld. Maar heel vaak ook heeft deze tendens negatieve effecten. De totale vervrouwelijking van de onderwijssector bijvoorbeeld, is dubbel-negatief. Enerzijds moet de opvoeding van kinderen door de beide

geslachten gebeuren, en anderzijds vreest mevrouw Maes ook dat deze tendens een symptoom is van de vlucht van vele vrouwen uit de "harde" privé-sector, naar de "zachte" overheidssector.

In dezelfde zin meent zij dat de vervrouwelijking van de beroepsnamen een valse discussie is. De problematiek komt in wezen immers overgewaaid uit Franstalige en Angelsaksische kringen. Het Nederlands is in dat opzicht veel sekse-neutraler, in de zin dat het zich veel gemakkelijker schikt naar gebruik door de beide geslachten. Taalgrepen die daartegen in pogen te gaan, zullen daarom ook steeds negatief en kunstmatig overkomen. Ook qua gevoelsmatige betekenis moet er voorzichtig worden omgegaan met de vervrouwelijking van beroepsnamen. De vervrouwelijking van, bijvoorbeeld, "secretaris-generaal" tot "secretaresse-generaal" is hiervoor exemplatief. De discussies over feminisering van beroepsnamen behoort overigens sowieso tot de bevoegdheden van de Taalunie.

De minister betreurt eveneens de klassieke vaststelling dat hoog-gefeminiseerde beroepen aan status inboeten (of hebben ingeboet). Iets wat vreemd genoeg ook heel vaak zo binnen de eigen beroepsgroep/sector wordt ervaren, hetgeen aanleiding geeft tot een interne geslachtbepaalde beroepsdiversificatie. Bij dokters bijvoorbeeld is er een duidelijke vervrouwelijking van het huisartsenkorps, terwijl de geneesheren-specialisten nog vrijwel exclusief mannen zijn. Ook in de advocatuur doet dit fenomeen zich voor. De advocaat-generalist is heel vaak een vrouw, terwijl de echte deelspecialisten mannen zijn.

Voor wat de vervrouwelijking van de beroepsnamen betreft deelt de minister mee dat de kwestie werd voorgelegd aan de Taalunie, die geadviseerd heeft om niet tot een verplichte vervrouwelijking van beroepsnamen over te gaan. Wel is de Taalunie bereid een lijst ter beschikking te stellen van die beroepsnamen waarvan de vrouwelijke vorm reeds ingeburgerd en gebruikelijk is.

II.9. BEELDVORMING

Mevrouw Nelly Maes meent dat de inspanningen omtrent de beeldvorming rond vrouwen niet te dogmatisch of sektarisch mogen gebeuren. Onder verwijzing naar de recente deining rond promotiecampagnes van Perrier en Mexx, vreest zij dat er een nieuw-victoriaanse vorm van betutteling op komst is. De beeldvorming moet volgens haar daarentegen veel meer in het dagdagelijkse handelen worden gerealiseerd (gezin, huwelijk, werk,.....).

Daar, en daar alleen, zal het echte verschil worden gemaakt. De campagnes moeten bovendien meer op mannen gericht worden.

De minister beaamt dat het er vooral op aan komt om de mensen te leren anders naar zichzelf te kijken. Binnen de gezinnen dient een mentaliteitswijziging te worden bewerkstelligd. Het spreekt voor zich dat dit slechts op langere termijn resultaten zal opleveren.

II.10. INSPANNINGEN T.B.V. HOMO'S EN LESBIENNES

De heer Guy Swennen juicht de vooruitgang toe die werd geboekt inzake bevordering van gelijke kansen voor homo's en lesbiennes. De lichte toename van de maatschappelijke acceptatie van het seksueel anders geaard-zijn, dreigt op heden, in de nasleep van de affaire Dutroux, echter opnieuw helemaal verloren te gaan. In beginsel zou er van overheidswege dus eigenlijk nú enig tegengas moeten worden gegeven tegen de communis opinio.

De minister repliceert hierop dat zij bewust nog niet heeft gereageerd, omdat de feitelijkheden die in de publieke belangstelling staan niét over homofilie gaan, maar over pedofilie. Als de overheid op dit moment zou optreden, dreigt de verwarring daarenboven nog groter te worden.

Zij verzekert echter dat de algemene beleidslijn terzake verder zal worden aangehouden. Prioritair hierbij is het op een gestructureerde manier in contact komen met de homo- en lesbiennebeweging, waarin momenteel vrijwel niemand over ervaring beschikt inzake overleg met de overheid.

II.11. INCORPORATIE VAN "AGENDA 21"

Mevrouw Vera Dua verklaart relatief ambivalent te staan tegenover de opname van de zorg voor een duurzaam leefmilieu in deze beleidsbrief Gelijke Kansen. Enerzijds juicht zij vanzelfsprekend de incorporatie van dit milieu-gegeven toe, maar anderzijds vreest zij dat hiermee ongewild ook opnieuw het klassieke rollenpatroon binnen het gezin zal versterkt worden. Zoals het in de beleidsbrief zelf gesteld wordt, is het immers inderdaad meestal de vrouw die de aankopen doet en voor het gezin zorgt, en die daardoor ook het "milieugeweten" van het gezin wordt.

De minister antwoordt hierop dat dit vanzelfsprekend niet de bedoeling kan zijn, en dat het milieu

een domein is waar mannen en vrouwen in gelijke mate verantwoordelijkheid moeten opnemen.

III. INDICATIEVE STEMMING

Aangezien de aan de Werkgroep Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen toegewezen begrotings-elementen en bepalingen slechts één enkel artikel omvatten (meer bepaald artikel 13, programma 11.40) vallen de artikelsgewijze bespreking en de stemming over het geheel noodzakelijkerwijze samen.

Dientengevolge worden de aan de Werkgroep Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen toegewezen bepalingen en elementen van de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1997, aangenomen met 5 stemmen tegen 1, bij 3 onthoudingen.

De verslaggever,

Mieke VAN HECKE

De voorzitter,

Vera DUA